

פרוטוקול מס' 4

קיישיבת ועדה החנוך והתרבות
יום ד' כ"ט בשבט תש"ל - 7 בינואר 1970 שעה 08.30

נ כ ח ו :

חברי הועדה:

א. כץ - היו"ר
ב. אביז'הר
ג. אליעד
ד. גרוסמן
ה. גולדשמיט
ו. הרמן
ז. ידיד
ח. מ.צ. נרייה
ט. קורן
י. דזיאל-נאור
יא. חמיר
יב. ש. לוי

מוזמנים:

סגן שר החנוך והתרבות א. ידלין
המנהל הכללי של משרד החנוך י. שריד
סגן המנהל הכללי של משרד החנוך ש. עריאל

מזכיר הועדה:

ח. פלכסר

רשמה:

מינה א.

סדר-היום:

א. סדרי עבודת הועדה.
ב. דיון בטקירת סגן המנהל הכללי של משרד החנוך והתרבות, מר עריאל, על ההתקדמות בציוע הרפורמה במבנה החנוך.

א. סדרי עבודת הועדה:

היו"ר א. כץ:

ברשותכם, אני פותח את הישיבה.
אספור כמה הודעות פורמליות, וזאת אעשה

בראשיתה של כל ישיבה:

הודעה ראשונה בדבר חלופי גברא בוועדה:
במקום השר רימלט נכנס לוועדה חבר הכנסת חמיר. חבר הכנסת אביז'הר
נכנס לוועדה בשם סיעת הרשימה הממלכתית. במקום סגן שר החקלאות מר חלפון,
יכנס לוועדה חבר הכנסת בן-פורת.

הודעה שניה - אנו בקיים בקרוב סיוור של 3 ימים.
הימים המוצעים הם יום א' יום ב' ויום ה' בשבוע. וזאת כדי לא לפגוע
בעבודת הכנסת.

סיוורים - לאן?

א. דזיאל-נאור:

היו"ר א. כץ:
אנו זקבע יום קבוע לסיורים. הסיור הראשון
ייערך הבית-ספר סקיף במסגרת הדיון שאנו
סקיימים על הרפורמה במבנה החנוך.

א. רוזיאל-נאור:
יש לקבוע סיורי הועדה בהתחשב בעסוקיהם
האחרים של חברי הועדה.

היו"ר א. כץ:
ביום ב' הבא נקדיש אתהישיבה לנושא הספורט.
ביום ג' הבא בשעה 13.30 נקיים ארוחת
צהרים חגיגית בה נפרד משר החנוך והתרבות היוצא, מיש בראש הועדה היוצא,
ונקדם בברכה את שר החנוך הנכנס טנצ'ר וחברי הועדה החדשים.

ביום ד' בשבוע הבא אני טארה חברי וקונגרס
האטריקאי, שהם חברי ועדת החנוך והתרבות של הקונגרס ושנים-שלושה אורחים
שבאו אתם. חברי הועדה, בעיקר אלה השולטים כשפה האנגלית, מתבקשים
להודיע למזכיר הועדה על נכונותם לעזור לי באירוח.

ועתה בשמע תשומת המנהל הכללי של משרד
החנוך, מר שריד, על שאילתא שהוצגה על ידי חבר הכנסת קורן בשבוע שעבר.

י. שריד:
רצוני להשיב על שתי שאלות ששאל חבר הכנסת קורן.
השאלה הראשונה בוגעת לענין השירות הלאומי; והשנייה -
לענין הבשירה מהחנוך העל-יסודי.

בענין השירות הלאומי מתנהל מו"מ בינינו
ובין ארגון המורים העל-יסודיים. הפצחתי אתם השבוע ואני מחכה לתשובתם
היום או מחר. אני רוצה לקוות שהתשובה על הצעת המסדר שהצעת, תהיה
חיובית; כי אני בטוח שהצעת טובה.

אשר לבשירה, יש בידינו חומר על נשירת
מחזור מכתה ט' עד כיתה י"ב. כי את הנשירה אי אפשר למדוד מכיתה לכיתה,
אלא לפי המודד הבא - כמה תלמידים מכתה ט' הגיעו לכיתה י"ב. נכוננו
מזפרים אלה, ללא קשר עם השאילתא, אלא לצרכים אחרים שלנו. ומסתבר
שעור הנשירה הקטן ביותר - דבר שהפליא אותי ברגע הראשון, אך לאחר
שלמדתי את המספרים אני יודע להסביר אותם - מכתה ט' עד כיתה י"ב הוא דוקא
בחנוך העיוני. שיעור הנשירה הגדול ביותר הוא דוקא בחנוך המקצועי. בחנוך
העיוני שיעור הנשירה הוא קרוב ל-30 אחוז. וזה שיעור נשירה קטן מאד.
אם אני מביא בחשבון שבדרך כלל 90 אחוז מסטימי כיתה ח' לומדים בכיתה
ט', ואם אני מביא בחשבון שהמסובך בחנוך שאיננו חובה, ואיננו חייבים -
פרט לשכר החנוך המדורג - הרי זהו שיעור נשירה קטן.

ס. אביזר:
האם נעשתה השוואה עם שיעור הנשירה בארצות
אחרות?

י. שריד:
לעומת מספר הלומדים בבתי הספר התיכוניים
בארצות ספותחות - פרט לאמריקה - שיעור שיעור
נשירה קטן יחסית.

נ. אליעד:
האם אתה יכול לשוור נתונים על הנשירה
בערי הפתוח?

י. שריד:
אני מוכן להמציא לועדה את המספרים.

לעומת זאת בחנוך המקצועי אחרו הנשירה
מגיע ל-70%. אבל אין זו נשירה לפי המושגים שאנו רגילים בהם. מכיוון
שבחנוך המקצועי פתחנו הרבה מוסדות דו-שנתיים וחלת-שנתיים. לכן
אחוז התלמידים שהגיע מכתה ט' לכיתה י"ב הוא רק 30 אחוז. אבל סיימו
את החנוך המקצועי התלת-שנתי מספרים גדולים של תלמידים. כי המוסדות
התלת-שנתיים היו הרוב בחנוך המקצועי במשך שנים רבות. עתה אנו הופכים

את בתי הספר חזלת - שנתיים לארבע-שנתיים.

בחנוך החקלאי שעור הנשירה הוא בערך

50%.

פרוט המספרים והנתונים המדויקים על הנשירה בכל מוסדות החנוך, והחלוקה לפי ערים גדולות וערי פיתוח - אמציא לוועדה.

היו"ר א. כץ: אנו בייחד דיון מיוחד לנשירה וסיבותיה.

אם יש לחברים שאילתות, בבקשה להציגן.

ד. קורן:

הייתי מעוניין לדעת מה מספרם של יוצאי אסיה ואפריקה בקרב מסיימי בתי הספר התיכוניים ובאוניברסיטאות. מה עושה משרד החנוך לסייע לאנשים אלה להמשיך בלימודיהם, במידה והם נתקלים בקשיים.

נ. אליעד: קראתי בעלון "החבל הימי לישראל" על נשירה קשה בבית-הספר ליורדי ים. ושם הועלה רעיון להקים בי"ם ליורדי ים בערי פיתוח.

סגן שר החנוך א. ירליו: אין נשירה מבתי הספר הימיים. הנשירה היא מהעבודה בים ולא מבתי הספר. באותו סאמר טען המחבר, שהיות ובאים לעבודה בים אנשים אינטלגנטים שסיימו בית-ספר ימי תלת-שנתי, לאחר תקופת זמן הם פורשים מהעבודה בים כי הם מוצאים עיסוקים אלטרנטיביים ביבשה. הוא מציע לכן להפנות לבתי הספר הימיים תלמידים משכבה נמוכה יותר. אני אינני מאמין בזה.

ש. לוי: הייתי גרוסה לשמוע על השירות הפסיכולוגי ברשויות החינוך השונות. מי מטנה את האנשים בשירות הפסיכולוגי, והאם יש פיקוח של משרד החינוך על השירות הפסיכולוגי.

ח. גרוסמן: הייתי מציע שנקדיש דיון לבתי הספר בערי הפיתוח. במיור במעלות נודע לי שמתוך 300 תלמידים, נמצאים 50 ילד בטיפול מיוחד. לדעתי, זהו אחוז גבוה. האם מקום זה זוכה לטיפול מיוחד גם במישור הפסיכולוגי?

ז. הרמן: הייתי רוצה לקבל תיאור על כל התכניות לתלמידים טעוני טפוח.

באמו שיש מחסור במורים אקדמאים, בייחוד למקצוע המתמטיקה שיכולים ללמד את המתמטיקה החדשה. באיזו מידה נערכים קורסים להכשרת צוללים מקצועיים גם למקצוע המתמטיקה וגם למקצועות הפיזיקה והכימיה?

באיזו מידה קיימים שירותים לייעוץ לילדים לגבי בחירת מקצוע?

האם יש קורסים להוראת תודעת האזרחות, הכנה להורות ונושא החנוך המיני?

א. רזיאל-נאור: באיזו מידה יש תיאום בין הכרת המשרד בכתות טיפוליות בחנוך היסודי - הרינו כתות שתפקידן לקדם ילדים שהם חרידים במידה מסויימת, אך אינם נסנים עם הטיפוסים הקשים של פיגור המחייב שהייה במוסד סגור - ובין נכונות

הרשויות המקובלות לאפשר הקמת כתות כאלה. עד כמה שידוע לי, העקרון של חלוקת כחה, עקב המספר הגדול של התלמידים, מועדף על פני העקרון של יצירת כחה טיפולית שתקדים תלמידים מסוג זה ותביא אותם להישגים.

האם אינך מתכוונת לכתה מתקדמת? עדיאל:

כן. רזיאל-נאור:

חוששני שיש אי-הבנה בטנוח. אני מציע שתצייני על איזה בית ספר את מדוברת, כדי שנוכל לטפל בו. שריד:

אם יש תקן של 41 תלמיד לכתה, ומספר התלמידים עולה על התקן, מחלקים את הכחה. כך היה עד עכשו. עכשו הסרינות היא שלא לחלק את הכחה, וליצור כחה יותר קטנה שתתן אפשר למספר תלמידים קטן יותר להתקדם בלימודיהם, על אף העובדה שיש הוכחות משנים עברו שבית הספר הצליח מאד בשיטה זו. אינני אוסרת שיש אפשרות ליצור כחה של 3-5 ילדים. אבל צריכה להיות אפשרות לקיים כחה של 15 ילד. במקום זאת העיריה אוסרת... רזיאל נאור:

לא העיריה. האשמה - אם ישנה - היא במסדר החנוך. שריד:

במקום זאת מוציאים את הילדים ומפזרים אותם על פני בתי ספר אחרים. וכך סובל הילד. רזיאל-נאור:

לאחר שבטלביזיה מקרינים תכניות בלתי חנוכיות ובלתי מוסריות - ואחת מהן היא התכנית "נומרג" בהשתתפות תלמידי כתות ה' - ה' - האם חושב משרד החנוך שאין לו מה לומר בעניין זה? ורדיגר:

אנני עדיין לתסיסה בקרב הסטודנטים באוניברסיטה העברית בירושלים הנובעת מרצונם להיות מיוצגים במנט האוניברסיטה. כדי למצוץ התפתחות בלתי רצויה, היה רצוי שהרעדה תדון בנושא. תסיר:

הזמנתי לשיחה את כל הנוגעים בדבר כדי ללמוד את הבעיה מקרוב. הי"ר א. כץ:

אני הגשתי הצעה-לסדר-היום בעניין זה. נ. אליעד:

בכל העולם שמים עתה את הדגש על חשיבותו של גן-הילדים כזמן שבו מכינים את הילד לקראת החנוך בבית הספר, בייחוד לאור השגויים בתכניות הלימודים במקצועות הקריאה והחשבון. מה נעשה אצלנו בשטח זה? אני מבינה שיש כוונה לכלול את הגנים במסגרת הסכנים של בתי הספר היסודיים. האם אנו נותנים מחשבה לשנויים אלה לגבי גן הילדים? ז. הרמן:

אני רוצה להתייחס לדו"ח הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מיוני 1969 שהוזמן על ידי משרד החינוך לגבי המוסדות להכשרת מורים וגננות. היו על כך פרסומים בעתונים. דובר משרד החנוך פרסם הכחשה מעורפלת. בדו"ח נאמר: 33% מהתלמידים בטמינרים קבלו תעודת בגרות - - - שאלתי היא, האם נתונים אלה מדויקים? שאם כן, הרי התמונה היא קודרת מאד; כי היא אוסרת שסחצית תלמידי הטמינרים אין להם תעודת בגרות. הי"ר א. כץ:

ככניסתם או בצאתם מהטמינרים? רזיאל-נאור:

דבר זה לא נאמר. היה טוב אילו היינו מקבלים נתונים מדויקים. הי"ר א. כץ:

ג. דיון בסקירת סגן המנהל הכללי של משרד החנוך והתרבות ש. עדיאל
על ההתקדמות בביצוע הרפורמה במבנה החנוך

היו"ר א. בצ: ועתה נעבור למעיף ב' בסדר-היום -
דיון בסקירת סגן המנהל הכללי של משרד
החנוך והתרבות על ההתקדמות בביצוע הרפורמה במבנה החנוך.

לקראת המשך הדיון נתבקשו החברים לשאול
שאלות בקבות הסקירה. אני מבקש את מר עדיאל לקרוא את השאלות שכבר
קיבל. ואם יש שאלות נוספות - נשמע אותן.

ש. עדיאל: לפני מחצית השעה קבלתי 10 שאלות בכתב.
יש שאלות המחייבות הסצאת נתונים.
ועליהן אוכל להשיב רק כשישנה הבאה. יש שאלות כלליות, עליהן אוכל
להשיב עתה.

השאלה הראשונה - נתונים מפורטים על ביצוע
הרפורמה בסקטור הערכי. אם כוונת השאל, איננה רק לנתונים סטטיסטיים
אלא לאופי הרפורמה בסקטור הערכי, הייתי מבקש לדחות את התשובה לשיבה
הבאה, כי על שאלה זו צריך להשיב מנהל המחלקה לחנוך ערבי.

השאלה השנייה - מה הן ההשלכות של
תכניות הלימודים החדשות בחטיבת-הביניים על התכניות בחטיבת היסודית
והעליונה, ומה נעשה או מתכוון בתחום זה.

היו"ר א. בצ: אני מציע שרק תקרא את השאלות.

ש. עדיאל: שאלה שלישית - האם יש נתונים הניידות
ב-8 בתי ספר בהם הרפורמה "רצה" זו השנה
השנייה, של התלמידים בין הרמות מקבוצות שונות?

השאלה הרביעית - האם יש ניידות בין המורים
במסגרת כתות ז' ח' ט' ?
השאלה החמישית - כיצד בקלטו כתות ט'
שהועברו לחטיבת הביניים עם כתות ז' וח' ?

שאלה ששית - על יסוד מה קבע משרד החנוך
קצב ביצוע הרפורמה עד תשל"ה ?

שאלה שביעית - האם קצב אסי יותר
לא יבטיח ביצוע יעיל יותר של הרפורמה ?

שאלה שמינית - מי אחראי לביצוע ההשתלמויות
במסלול הכשרת מורי ז' ח' ?

שאלה תשיעית - האם פירשה ועדה מוסמכת
רמה אקדמאית הנדרשת מסורה חטיבת הביניים - מה היא ?

שאלה עשירית - רוב חטיבות הביניים
נפתחו עד עכשו באיזורי הפיתוח ואזורי כפר. האם אין בעובדה זו כדי
להציג את הרפורמה באור מסוים בעיני ההורים ?

השאלה האחת-עשרה: מה חלוקת המכנים של
32 חטיבות הביניים בין הסקטור הממלכתי והסקטור הממלכתי-דתי ?

ש. לוי: ברצוני להוסיף עוד מספר שאלות:
א. מהו הרב 184 המורים המקצועיים שהועברו
לחטיבת הביניים? האם יש ביניהם מורים בלתי מוסמכים וכמה?

ב. כמה מורים משתלמים למעשה בקורסים
הסמכה? האם יש מורים שאינם משתלמים, ואם כן - איך הם ישתלמו?

ג. כמה כתות לתלמידים אסיים קיימת בסיבות
וביניים? מי הם המורים המלמדים בכתות אלו? האם קרה שמורה שבא מאוניברסיטה
למד בכתה אסיית? לפי אזה עקרון מחליטים על הקמת כתה אסיית ועל פזורה?
פי ידיעות שיש לי, הוקמו כתות אסייות ופוזרו. מה היות התוצאות של פיזור
כתות אלו?

ד. כמה כתות הועברו מבתי הספר שלהם ושובצו
חטיבת הביניים בשלמותן וכמה עורבבו לפי הפרינציפיים של הרפורמה?
זה היו השיקולים שחייבו השארת כתות שלמות, האם היו אלה שיקולים פדגוגיים
או כניע ללחץ של הורים? גאופן מיוחד אני מתכוון לבתי הספר בנווה שרת,
יטת אביב ובית ברל.

ה. ידוע לי שההתארגנות של חטיבת הביניים
בבוסת על העקרון של רובעים. האם לועת משרד החנוך הצדיק עקרון זה
נת עצמו, לאור הנסיון שהיה ביפו, שכונת התקווה ואור-יהודה?

ו. האם משרד החנוך נתן דעתו לשאלת דמת המסכל
ול התלמידים המאכסלים אותו רובע לפני צירופו של בית הספר או לפני
צירופן של הכתות לחטיבת הביניים? האם לדעת משרד החנוך ענין זה הוא בכלל
על חשיבות ויש להסיק מסבו מסקנות מרחיקות לכת לאור הנסיון שנרכש?
ז. האם אפשר לקבל אינפורמציה מה היו ההישגים
הלימודיים בכתות ז' בשנה שעברה בחטיבת הביניים של אור-יהודה?

ח. האם יש אמת ביריעות המגיעות אלינו על
מצב בלתי נסבל של פדיקת עול משמעת בחטיבת הביניים, במיוחד בשכונת
תקווה וביפו? ואם נכון הדבר - מה בדעת משרד החנוך לעשות כדי לשפר
את המצב?

ט. האם נכונה הידיעה שבכפר שמריהו קיימת
התנגדות גוברת והולכת של ההורים לחטיבת הביניים?

י. שמענו שהוקמו 4 חטיבות ביניים בחנוך
הערבי. כמה מורים עובדים בחטיבות אלו, וכמה מהם בלתי מסמכים?

גולדשטייט:
ברצוני לשאול מספר שאלות. והראשונה נוגעת
לנושא שלא היה כלול בסקירתו של מר עדיאל,
החקלאי? כיום החנוך החקלאי ברובו הוא ארבע-שנתי, ולאן דוקא עם סיום
של תעודת בגרות; אלא יש צורות שונות של סיום. אחוז גבוה מאד של
חנוך החקלאי הוא חנוך פנימייתי. העבודה במשק החקלאי, שהיא חלק
מהחנוך בבית הספר החקלאי, מחייבת את הדבר. שאלתי היא, האם אין
זווה שבתי הספר החקלאיים יועמדו על שלוש שנים; כלומר שבתי הספר
החקלאיים יקבלו תלמידים מכתה י"ד, וההכשרה החקלאית וההכנה לבחינת
הגמר - בין אם במקצועות החקלאות ובין אם במקצועות כלליים לאשר
החקלאות מהווה אחד מחשם מקצועות הבחינה - הכל ייעשה בכתות י"ב?

ועתה ברצוני לשאול מספר שאלות, שמסרתן
זחת - לאפשר לוועדה כולה לבחון את השאלה החשובה של קצב ביצוע הרפורמה.
הכל מביניים, שכאשר הולכים לקראת שנויים עמוקים כאלה במבנה החנוך,
לא הכל יכול להיות בסדר במאה אחוז מהיום הראשון. ואם אביא דוגמאות
משנות הלימודים תשכ"ט ותש"ל, אין להסיק מזה מסקנה מרחיקה לכת
לגבי השאלה העקרונית שאינה עומדת לדיון. אבל ניתן לקבוע על יסודות
צמדה לגבי קצב הביצוע.

מר עדיאל דיבר על מבנים. ופירוש מה היה
זוכן במאה אחוז ומה סוודר בצורות אחרות. נוסף לכך אמר: עמדנו לפני
קשיים ואני חושש שגם להבא נעמוד בפני קשיים בנושא המבנים. פירוש

הדבר שלא נוכל לומר שהליקויים שהיו בתשכ"ט ובתש"ל, לא יחזרו. ואפשר היה למצוא רמז בדבריו, שבמידה ויגדל היקף הביצוע, עלולים גם הקשיים לגדול. נשאלת השאלה; מה השפעת שלימות השירותים והמבנים מבחינת החדרים; חדרי העיון וחדרי המעבדה - על קצב ביצוע הרפורמה? אחת משתיים; או שנאמר שהדבר רצוי, אבל אם זה לא ניתן, לא נעכב את ביצוע הרפורמה כי יש בה ברכה מבחינה אחרת; או שנאמר שהתנאים הלימודיים כל כך חשובים, והקשיים כל כך מרובים, שאנו מציעים שכל זמן שלא נוכל להבטיח אותה סטגרת חיצונית שהובטחה לרפורמה - והיתה אחד הנימוקים לקבלת הרפורמה על ידי הועדה הפרלמנטרית - לא נלך לביצוע הרפורמה.

שאלה דומה נוגעת לציור. בספטמבר 1968 בקרתי באחד המוסדות הראשונים לביצוע הרפורמה. ומצאתי שילדים ישנו כמעט בלי דהייטיים. גם בחדר המנהל בו ישנו, לא היו כמעט דהייטיים. לא היתה מפה. לא היתה מעבדה. לא היו ספרים. החדר למעבדה קיים, והוא גדול וליפה. אבל לא היה שום ציור. עברו שבועות עד שאפשר היה לספק את הציור; ולא באשמת מיישור...

ד. קורן: מר עדיאל בעצמו אמר זאת.

י. גולדשמיט: נכון, מר עדיאל לא הסתיר זאת. מקרה דומה ידוע לי מתוך העתון, במקרה זה לא היה הדבר תלוי במשרד החנוך אלא בעיריית תל-אביב. וכוונתי היא לביחסים עוזיאל.

כאשר הורים מצפים להכנס לגן-ערוך תחתון של בית ספר מתוקן ומצוייד, והם מוצאים שהדבר איננו כן - זה גורם לזעזועים.

ומכאן שאלתי השנייה בתחום זה - האם נביע נדיעה, שכל זמן שאי אפשר להמציא את הציור עד 15 באוגוסט של השנה, מטעמים אובייקטיביים שאין לנו שליטה עליהם, לא תבוצע הרפורמה באותו מקום; או נאמר - גם אם הציור לא יהיה, כדאי להתחיל בביצוע הרפורמה ויעברו מספר שבועות ואולי חדשים של סבל ואי-סדרים, ואחר כך הדברים יכנסו לסלולוס?

שאלה אחרת נוגעת לשאלת החנוך המיוחד בסטגרת הרפורמה. כלומר, כתות מקדמות לילדים שהוגדרו כטעונים חנוך מיוחד. אני מניח שלא כל הילדים הזקוקים לכתות מקדמות לומדים בפועל בבי"ס נפרדים. קרה בכמה מקומות - לי ידוע על עכו וקרית גת - שילדים שהיו זקוקים לחנוך מיוחד עלו לחטיבת הביניים והתערבבו בתוך האוכלוסיה הכללית של חטיבת הביניים. האם דבר זה תואם ביצוע המדיניות הרשמית? האם בוכחותה של כתה מקדמת מהווה בעייה? במידה שיש אוכלוסיה סמוייה מן העיין הזקוקה לחנוך מיוחד והיא עולה לחטיבת הביניים, הדבר מעכב את הטובים והחלשים כאחד. אלה ואלה מתוך טעמים שונים. כל זמן שלא זוכו התלמידים הזקוקים לחנוך מיוחד בכתות ה' ו', לפני המעבר לחטיבת הביניים, אסור לבצע את הרפורמה לגביהם; כי אי אפשר לדרוש מילדים וסורים להתגבר על בעיות פדגוגיות וחנכויות שיעמדו בפניהם בחטיבת הביניים.

לפי ידיעות שאינן מבוססות, אני מודאג מהתחזית לגבי אספקת יועצים לשנים הקרובות. מר עדיאל הזכיר את המוסד החדש של יועצים, שזוכר כתנאי של יהרג ולא יעבור לביצוע הרפורמה. זה איננו תנאי שאנו חפשים לשקול לגביו, אם יש בו כדי להאיט את קצב הביצוע או לאו. בענין זה הובטח שבלי יועצים לא תהיה רפורמה.

כאשר אנו כורכים את כל הבעיות העומדות לפני משרד החנוך לגבי כל חטיבות הביניים, נשאלת השאלה: האם המסקנה היא שיש להשאר במסגרת של 5-6 שנים לביצוע הרפורמה, או נאמר: היות ולא בעייה אחת העמוד לפנינו אלא הרבה בעיות והתוצאות לגבי ההישגים הלימודיים עלולות להיות שליליות במקום חיוביות - יש לקבוע את קצב הביצוע לשנים תשל"א - תשל"ה מתוך ידיעה שרק הבטחת התנאים המירביים כמעט במלואם מרשה לנו לבצע את הרפורמה. וכל זמן שלא נוכל לעשות זאת,

יש להאמץ את קצב הביצוע.

א. רזיאל-נאור:
ברצוני לשאול שאלה לסדר: האם אנו מציגים עכשו שאלות בעקבות הרצאתו של מר עדיאל, או שאנו נוהגים - כפי שנהגנו בעבר - תוך כדי הצגת שאלות להביע דעה? אני מצורה בדרך השנייה.

היו"ר א. כץ:
חלק מחברי הועדה נענו לבקשתי והציגו רק שאלות. וחלק הציגו שאלותיהם בצורה מנומקת. ברור שלא יהיה מנוס סלקיים דיון בנושא. ואז תהיה הזדמנות לכל חברי הועדה להביע דעותיהם, המוסתים והערכותיהם.

הייתי מבקש אפוא את חברי הועדה להצטמצם בשאלות לסקירתו של מר עדיאל.

מר ידיד הגיש שאלותיו בכתב והן:
א. מתוך 32 חטיבות הביניים שהוקמו 8 חטיבות קיימת בערים הגדולות - תל-אביב וחיפה. איך פועלות חטיבות אלו?

ב. בהמשך לשאלתו של מר לויין, אבקש לקבל פרטים על הנעשה בחטיבת הביניים בשכונת התקווה, ובעיקר עם עצם קיום חטיבת הביניים בבית הספר היסודי, אינה גורמת להפרעות וזעזועים בלתי רצויים לגבי התלמידים?

ג. אליעד:
אני מבין שעדיין לא הצלחנו להגיע לשלוב מלא של חטיבת הביניים בבית הספר העל-יסודי. אבל זו היתה המגמה. מה נעשה להגשמת מגמה זו?

הייתי מבקש שנקבל מקרה יותר מפורטת על סמדי הפגור באספקת הציוד והשירותים לחטיבות הביניים. גישתי שונה מגישתו של חבר הכנסת גולדשטייט בענין זה. אני טוען שאם יש פגור באספקת ציוד ושירותים, ועדת החנוך והכנסת כולה צריכות להתגייס כדי להגביר את המאמצים לאספקת הציוד והשירותים, על מנת לזרז - ולא להאיץ - קצב ביצוע הרפורמה.

א. רזיאל-נאור:
אינני מתחייבת שלא לחזור על שאלות שהוצגו על ידי חברי ועדה שקדמו לי; כי כל אחד, באמצעות השאלה שהוא מציג, מביע גם משאלותיו.

כאשר הוחל בביצוע הרפורמה נתגלתה התנגדות מסוימת בקרב צבור ההורים, שחלקה בודאי נבע מחוסר ידיעת העניין וגם מחוסר הערכת העניין. מה עשה משרד החנוך כדי להסביר את הדברים? כמוכן, משרד החנוך אינו יכול לנהל תעמולה. אבל הוא חייב לעסוק בהסברה.

בראשית שנת הלימודים היו ידיעות על התנגדות של הורים במקומות שונים שטענו שאינם רוצים לשלוח ילדיהם לחטיבת הביניים. ואף היו נסיונות של השבתת לימודים, ופורסמו קולות-קוראים בעתונים. הכנסת לא יכלה לרונן בדבר, כי היתה זו כנסת חדשה. לא עכבנו אחרי התפתחות הדברים. מייד עם תחילת שנת הלימודים. הייתי רוצה לדעת איך יושבו הדברים, ובאיזו מידה נגרם נזק מסוי לביצוע הרפורמה.

אשר ליועצים, אני מצטרפת לשאלתו של מר גולדשטייט. כי אני מעריכה את החשיבות הפסיכולוגית שבעצם קיומם של היועצים. הייתי רוצה לדעת אם בכל המוסדות ישנם יועצים, כמה ישנם ובאיזו מידה מתחשבים בחוות דעתם, בשעה שבאים למיין את התלמידים. ומה עושים במקרה שהיועץ מציג משהו, אבל המיועץ אינו נוטה לקבל את ההצעה?

אנו דואגים - ובצדק - לילדים הנחשלים.
מה אנו עושים לצד השני של הסולם - הילדים המחוננים, בעלי הכשרון
שלמעלה מהממוצע. אם מותר לי לומר, זו הייתה אחת הדרישות שעמדתי
עליהן בכנסת הראשונה בדיון על תקציב החנוך, כאשר דובר על תכניות
ההשלמה. בעם היהודי תמיד היו ילדים מחוננים. כתוצאה מהשואה איבדנו
הרבה. אבל עתה, בעלייה החדשה, מתגלים דוקא ילדים כאלה. ואני שואלת:
מה אנו עושים למענם, כדי שכשרונותיהם לא ייבלו?

מר עדיאל הזכיר שלא בכל הכתות היה הציוד
הדרוש והמתאים. אני מבינה שמאז תחילת שנת הלימודים ועד היום, חלה
התקדמות בדבר. אני מבקשת לדעת, מה הוראות הביניים במקרים כאלה, עד
שיגיע הציוד? כיצד מבצעים את הלימודים? האם מנצלים את הציוד הקיים
במגנטיה הקודמת במקום? האם נעשה ניסיון להתקשר ולקבל ציוד בהשאלה?
האם המורים מלמדים בשיטות שלימדו בעבר, או שהשעות הלכו לאבוד? כי אם
השעות הלכו לאבוד, נגרם נזק לתלמידים. באיזו סידה הסבירו לתלמידים
ולמורים שזהו מצב חוף ודרשו מהם לגלות סבלנות ואורך רוח?

בעקבות דבריו של מר עדיאל על הקושי בהשגת
מורים למדעי הטבע והשפה האנגלית לכתות הגבוהות - בעייה שהייתה צפויה
ובודאי משרד החנוך עשה צעדים כדי להשיג מורים אלה - ברצוני לשאול:
האם משרד החנוך נקט בשיטה של מתן סלגות לסטודנטים כדי שיכשירו
עצמם למקצועות אלה? ומה נעשה עוד כדי להשיג מורים אלה?

כשם שקיימים מורים מוסמכים ומורים בלתי
מוסמכים, אני חוששת שיווצרו עכשו שני סוגים של מורים: אלה שילמדו
מקצועות הומניסטיים ולימודי היהדות ומפציאליסטיים בעלי תואר אקדמאי
שילמדו מקצועות טבע ושפה לועזית. אני שואלת: כיצד נתגונן בפני
תופעה זו? האם הדרך איננה להרבות בהשתלמות? ומה יש לעשות לגבי מורים
שצריכים להשתלם והתנאים החיצוניים אינם מאפשרים להם זאת?

מר עדיאל עמד במקירתו על השתלמות
בצורות שונות, כמו ימי עיון. הייתי רוצה לדעת, כמה מורים נענו
וכמה לא נעו; וכיצד מטפלים באלה שאינם רוצים להשתלם, כדי להגיא
אותם להשתלם?

בירושלים טרם הוחל בביצוע הרפורמה. ובאמר
לנו בקצרה שהעירייה לא יכלה לספק את המבנים. הייתי רוצה לדעת מה
נעשה לקראת שנת הלימודים הבאה? כי אם לא יתחילו ס"אמול" לא ניתן
יהיה להתחיל בביצוע גם בשנת הלימודים הבאה.

לא שמענו על הלימודים ב"כתת האם".
כיצד משתלבים כל התלמידים ב"כתת האם"?

בתי הספר היסודיים מהם מוציאים את הכתות
והמורים לחטיבות הביניים, מרגישים עצמם טיילו לא הרעו עמהם, אבל כודאי
לא היטיבו עמהם. ואחד הדברים החשובים להצלחת הרפורמה הוא - הצלחת החנוך
כנ"ל. בשנה שמשדר החנוך מבצע את הרפורמה חשוב שתופנה תשומת לב מיוחדת
לאותם בתי ספר שהם הוצאו הכתות העליונות.

ח. גרומפון:
אני הבינתי שמטרת הקמת חטיבת הביניים היא -
לאפשר חנוך דיפרנציאלי. ואני אינני פוסלת
חנוך דיפרנציאלי. אני מבינה שבגיל מסויים צריך לתת לילד להתפתח באפיק
המתאים לו. אבל קודם כל צריך לתת לו להתפתח. ואני מבינה ששיטת ההקבצה
צריכה לתת פתרון לילדים מחוננים יותר. אבל הזדעזעתי כאשר קראתי
את המאמרים על הילדים המחוננים. ועד כדי כך הגיעו הדברים שיש ארגון
של ילדים מחוננים. אני חושבת שזה דבר שצריך לזעזע את אנשי החנוך.

ענין זה של ההקצבה של ילדים מחוננים והנרך דיפרנציאלי, אם עושים אותו בצורה הנכונה, ואין יוצרים מתח והרגשה של רובד חדש ושכבה חדשה של עילית בין הילדים - הוא בסדר. אבל ברגע שעוברים גבול מסויים, זה יכול להתקם גם בילדים עצמם. מה עושה אפוא משרד החנוך כדי לשמור על אזור נכון, שהכתה תהיה פלאה ולא תהיה רק כיתה של ילדים שאינם מחוננים; כי הילדים המחוננים הנמצאים בכתה, מושכים אתם את יתר התלמידים בכתה.

יושב-ראש הוועדה הגיש הצעה בענין מעמדו של המורה. ידוע שסטודנטים בתקופת לימודיהם עוסקים בהוראה. ברגע שהם מסיימים לימודיהם, הם מסיימים את ההוראה. זאת אומרת שאינם רואים בהוראה יעוד חייהם. פעם היה מעמד מיוחד לפועלי הבנין, כי העבודה שלהם היתה עבודה חלוצית. הם בנו את הארץ. מעמדו של המורה בארץ באופן קבוע היה צריך להיות מעמד מכובד. ואני חושבת שהבעיה איננה רק כלכלית. המורה צריך לראות בהוראה יעוד. אני מבינה שאין זה ענין של תעמולה. זה ענין של אווירה. אינני סאמינה בתעמולה זולה. אני מאמינה ביצירת אווירה הולמת.

היו"ר א. כץ: אני מציע שעתה נשמע תשובתו של סר עדיאל על שאלות שהוא יכול להשיב עליהן. המשך התשובות נשמע בשבוע הבא. ובתום התשובות נפתח בדיון.

ש. עדיאל: נשאלו 42 שאלות. אני מבקש רשות לבחור את השאלות עליהן אוכל להשיב עתה.

נשאלה שאלה, מה ההשלכות של תכניות הלימודים החדשות בחטיבות הביניים על תכניות הלימודים בחטיבה היסודית ובחטיבה העליונה, ומה נעשה או מתוכנן בתחום זה. תכניות הלימודים בגם בחטיבה היסודית וגם בחטיבה העליונה, חייבות להשתנות והן תשניגה בעקבות הנהגת תכניות הלימודים בחטיבת הביניים. חלק מזה כבר נעשה. על חלק גדול יותר עובדים. מה נעשה ועל מה עובדים?

בישיבה הקודמת הנחתי תכנית לימודים אחת לחנוך היסודי. וזו היתה תכנית חדשה ללימוד האנגלית בכתות ה' ו'. יחד עם זאת הנחתי על השולחן תכנית ללימוד האנגלית בחטיבת הביניים. עתה עובדים על הכנת תכנית לחטיבה העליונה. אתמול קיימנו דיון מקיף על תכנית הלימודים בחדשה במתמטיקה לכתות א' ו'. התכנית כבר הונחה על שולחן הסזכירות הפרגוגית. אנו מקווים שזו תהיה תכנית חדשה ללימודי המתמטיקה לא רק לכתות א' ו' כי אם גם לגן, והכוונה היא לגן לגילאי 5.

התכנית הזאת - וכמעט כל התכניות - עובדה על ידי קבוצות אנשים המורכבות ממחנכים מצד אחד ואנשי מדע מצד שני. על תכנית ללימודי המתמטיקה עבדה קבוצה בראשותו של ד"ר ליפסון. היתרון שבתכנית החדשה הוא, שהושם הדגש והועמדה בשורה הראשונה הבלטת החשיבה המתמטית לעומת האלוף שהוא היה נחלת החשבון האיתמטי בעבר. אין פירוש הדבר שלפי התכנית החדשה אין מאמנים ואין מחשבים. מאמנים ומחשבים, אבל לימוד עומדת החשיבה. זה דבר אחד.

דבר שני - היתה הזזה בגושאים לימודיים במתמטיקה. רבים מהנושאים שנלמדו בכתות הבינוניות של בית הספר היסודי עד עכשיו, ירדו בחלקן לכתות הנמוכות; ורבים מהנושאים שנלמדו בכתות הגבוהות ירדו לכתות הבינוניות. אבל לא ירדו בשלימותן כפי שהיה מקובל: כתות ה' ו' שבריס, כתה ז' - אחוזים. אלה נעשה פיצור של הנושאים בכל הכתות. כך שלימוד נושא השרים שתחיל בכתה א' ומסתיים בכתה ו'. נושאים חדשים כמו "מספר שלילי" ירדו לכתות די נמוכות.

חטיבת הביניים מנוססת על חלק ניכר של הלימודים שעד עכשו ניתנו בכתה ט' ואפילו בכתה י'.

סגן שר החנוך א. ירליין: התכנית של חטיבת הביניים היא אלגבראית.

אפשר לקבל את התכנית?

ס. אביזר:

אם חברי הועדה ירצו לעיין בסיוטת התכנית, זה אפשרי. בשלב זה הסיוטה כוללת רק את הכתות א'-ו' ואינה כוללת את הגן. תכנית רצופה של גן-כתה ו' היא הכרחית מבלי לקשור אותה עדיין במבנה זה או אחר של המוסד. אני רוצה להביא לתשומת לב חברי הועדה שתכנית זו היא בגדר סיוטה ועשויים לחול בה שנויים.

ש. עדיאל:

אם אפשר להזמין שיחה מיוחדת על גן הילדים - אני מזמין שיחה זו.

ש. לוי:

ש. עדיאל:
בועדה המרכזית לביצוע הרפורמה פועלות שתי ועדות משנה. האחת שמתפקידי תכנון את כל השנויים הדרושים בחנוך היסודי בעקבות הנהגת הרפורמה. והשנייה - לתכנון כל השנויים הדרושים בחטיבה העליונה בעקבות הנהגת הרפורמה. כי ההבחה היסודית היא, שלכשתבצע הרפורמה, בית הספר היסודי אינו יכול להשאיר אותו בית-ספר מינוס שתי כתות, כשם שהחטיבה העליונה אינה יכולה להשאיר אותו חטיבה מינוס כתה אחת. אלא זה תובע מנה חדש. בחנוך היסודי ובחטיבה העליונה התחילו הדיונים הראשונים על שנויים פנימיים.

סגן שר החנוך והתרכות א. ידליון: ברצוני להשלים את התשובה לשאלה זו. למעשה, כאשר גובשו תכניות הלימודים לחטיבת הביניים, זה נעשה לאחר שגובשה מסגרת שהקיפה כל מערכת החנוך; אם לא מכתה א' עד י"ב, הרי מכתה ג' עד כתה י"ב. תכניות הלימודים בהסטוריה, גיאוגרפיה ומקצועות הומניסטיים, גובשו על יסוד מסגרת כוללת המקיפה את כל מערכת החנוך. תכנית הלימודים בהסטוריה ערוכה לכתות ג'-י"ב, כאשר יש בה שלושה שלבים: השלב המכין לכתות ג'-ה'; השלב הבסיסי הכרונוולוגי לכתות ו'-ט' - כי היינו זקוקים לארבע שנים כדי להתגבר על הרצף של ההסטוריה היהודית והכללית; והשלב השלישי - שלב הענקה לכתות י"א-י"ב.

הוא הדין לגבי תכנית הלימודים בגיאוגרפיה. דאינו לפנינו מסגרת של כתות ג' - י"ב. לא קיים עדיין פירוט. הפירוט ניתן לגבי חטיבת הביניים. הוא הדין לגבי תכנית לימודי התנ"ך. גבשו את התכנית מבחינת חלוקת ספרי התנ"ך לאורך המערכת כולה.

במדעי הטבע עובדות קבוצות שונות על תכניות לימודים בחטיבות שונות בתוך המערכת כולה. קיים מרכז להוראת המדעים. והצעת לישוב-ראש הועדה שנייחד דיון לנושא ששמו - תכניות לימודים. כדי שחברי הועדה ידעו איך מכינים תכנית, מי הם המכינים, מה בין ראשי פרקים לספרי לימוד. והיזמה הפרטית והיזמה הממלכתית בתחום ספרי הלימוד.

המרכז למדעים, המשותף למכון וויצמן ולאוניברסיטה העברית, עבד על הכנת תכניות לימודים במדעי הטבע לבית הספר העל-יסודי. אחת הקבוצות קבלה הוראה לעבוד על פרויקט לחטיבת הביניים. ועבדו על פרויקט ללימודי הטבע בכתות ז'-ט'. כיום נעשה סאמץ בתוך המשרד לתאם בין כל הפרויקטים ולבנות תכנית לימודים כוללת למערכת כולה.

הוא הדין לגבי תכנית הלימודים לשפה האנגלית. יש רצף של תכנית הלימודים לכתות ה'-ט'. ועבודה קבוצה באוניברסיטת תל-אביב על הכנית לימודים לבית הספר התכונן. חסר שנועד לכתה ט' בתיכון, נכלל כחסר לכתה ה' בחטיבת הביניים.

ש. עדיאל:

נשאלה שאלה - האם יש ניידות בין המורים במסגרות של כתות ז'-ט' וי"א-י"ב. אני מבין שהשאלה היא, האם יש מורים המלמדים בשתי המסגרות. נדמה לי שמסרתי את המספרים בישיבה הקודמת.

בראשית השנה - והמספרים מעודכנים עד סוף
ספטמבר - עברו ב-32 חטיבות הביניים 221 מורים, שהם נחלקים מורים בחטיבה
העליונה ובחלקם מורים בכתות ז'-ט'.

היו"ר א. כץ: האם יש מורים בכתות ז'-ט' המלמדים בכתות
י'-י"ב?

ש. עדיאל: יש מקרה בודד של מורה אחת שהיא מרכזת סקצוע
בכתות ז' - י"ב.

בשאלה שאלה - מה החלוקה ב-32 החטיבות
בין הסקטור הממלכתי והסקטור הממלכתי-דתי. בישיבה הקודמת משרתי
מצב השכון של 32 החטיבות, מבלי לפרט בין הסקטורים. עכשו אמסור את
הפירוט.

מתוך 32 חטיבות, יש 8 חטיבות ששוכנו
במבני קרן-החנוך; מהן 4 בסקטור הממלכתי ו-4 בסקטור הממלכתי-דתי.
עלי לדייק ולומר שמתוך 4 בסקטור הממלכתי-דתי, יש מקום אחד שהחטיבה
עדיין לא נכנסה. אני מקווה שהיא תכנס בעוד חודש. הכוונה היא לחטיבה
בראש העיין. אם כי לפני שהקימונו את החטיבה, היו לנו כל ההבטחות שב-1
בספטמבר תיגמר בניית המבנה. אשוב לשאלה זו כאשר אדבר על קצב ביצוע
הפרומה.

10 חטיבות שוכנו בנתי ספר עיוניים, בנתי-ספר
על-יסודיים קיימים. מהן 9 בחנוך הממלכתי ו-1 בחנוך הממלכתי-דתי; שלוש
חטיבות בנתי ספר יסודיים קיימים; האחת בחנוך הממלכתי, ו-2 בחנוך הממלכתי-
דתי; חטיבה אחת בבנין חדש שנועד ליסודי והועבר לחטיבת הביניים.
6 חטיבות שוכנו על ידי פנוי בתי ספר יסודיים - 3 בחנוך הממלכתי ו-3
בחנוך הממלכתי דתי.

י. גולדשטייט: שלושה בתי ספר יסודיים ממלכתיים-דתיים
פנוו?

ש. עדיאל: אני אפרט. 6 בתי הספר שפנוו, שלושה מתוכם
הם ממלכתיים; ובשלושתם היה קיים לפני כן
בית ספר יסודי ממלכתי, ועכשו שוכנו בהם החטיבות הממלכתיות. מתוך 3
בתי הספר האחרים, באחד היה קיים לפני כן בית ספר יסודי ממלכתי דתי,
ושוכנה בו חטיבה ממלכתי-דתית. בשניים היה קיים לפני כן בית ספר
יסודי ממלכתי ושיכנו בו חטיבה ממלכתי-דתית.

4 חטיבות קבלו דיור זמני. 2 מהן ממלכתיות-דתיות
ושתיים - ממלכתיות.

א. רוזיאל-נאור: מהו דיור זמני?

ש. עדיאל: אתן דוגמה: בקריית טבעון קיים בית-ספר
על-יסודי עיוני. קיימת חכנית וניתן תקציב
להוסיף אגף שיוכל לקלוט את כל חטיבת הביניים. האגף צריך להיות מוכן
לקראת שנת תשל"א. בתשל"ל פונה בי"ס יסודי אחד - ואין לשכוח שאנו
מוציאים מבי"ס היסודי מספר ניכר של כתות ז' ח' ושוכנה בו חטיבת
הביניים. המהווה סניף של בית הספר העל-יסודי העיוני. בשנה הבאה החטיבה
תעבור לאגף.

א. רוזיאל-נאור: האם הדיור הזמני יכול להיות גם סתם דיור
או צריף או בבית בשיכון עולים?

ש. עדיאל: אני יכול לומר בדיוק מה היה הדיור הזמני.
הבאתי דוגמה אחת מקריית טבעון. חטיבה שניה
בקריית אונזו נכנסה לבית ספר יסודי שפונה. חטיבה שלישית באבן שמואל,
נכנסה לבנין שהוא חלק מבית הספר היסודי. חטיבה רביעית באור יהודה
נכנסה לאגף שנילקח מבית הספר הממלכתי היסודי בשם "הלל" וניתן לחטיבת
הביניים של בית הספר הממלכתי-דתי.

אשר לשאלות הנוגעות לקצב ביצוע הרפורמה, אתחיל בשאלה הראשונה, "איך קבעתם את התכנית השש-שנתית"; ואחר כך אעבור לשאלה שנשאלה על ידי חברי כנסת שונים - ובמיוחד על ידי חבר הכנסת גולדשמידט - האם האטת הקצבה אינה רצויה?

כאשר הכינונו את התכנית השש-שנתית בפעם הראשונה ידענו שזו עבודת תכנון ראשונה, שבודאי ובודאי יחולו בה שנויים. על יסוד מה עשינו זאת? היתה לנו טפה כללית של הארץ שמספר החטיבות בה הסתכם ב-300-350. ידענו אז - ואנו יודעים גם היום - שבספה זו יחולו שנויים. שום דבר אינו סופי ושום דבר אינו קובע.

ידענו שקיימות משאלות - והיו פניות של רשויות מקומיות - להקמת חטיבת בעיית בשנה הראשונה ובשנייה.

קבענו לעצמנו עקרון - אפשר לומר שרירותי - האומר שאופן ביצוע הרפורמה צריך להיות בצורה עקומה. הוא יתחיל בקצב אטי, אחר כך יזורז, במקום מסויים יגיע לשיא ואחר כך שוב יהיה אטי עד שיקיף את כל הטפה. נסינו להציג טודל שש-שנתי. אך זה היה טודל ולא יותר. זה איננו דבר כובל. גם בשנה שעברה לא פתחנו חטיבת ביניים, כי ראינו את עצמנו קשורים למספר מסויים. וגם השנה אין אנו פותחים חטיבות ביניים, משום שהונח לפנינו מספר, ואנו אומרים לעצמנו: את המספר הזה יש להשיג. זה לא היה בשנה הראשונה ולא בשנה השנייה, ואני מקווה שזה לא יהיה בשנים הבאות. אלא זה מורה-דרך כללי. אם ניתן להשיג אותו - מה טוב. אפשר לעלות עליו - עוד יותר טוב. לא ניתן להשיגו - לא יושג. אנו למדנו מנסיון השנתיים ובודאי נלמד גם בשנים הבאות, ואנו יודעים הי יותר מאשר ידענו קודם. אנו יודעים שיש צורך בטיפול דיפרנציאלי אפילו בכל הנוגע לתכנון אותן 300-350 חטיבות. שכן יש קבוצה אחת של חטיבת ביניים ביישובים גדולים. יש קבוצה שניה של חטיבת ביניים בעיירות פיתוח. יש קבוצה שלישית של חטיבת ביניים בסקטור הערבי. ויש קבוצה נוספת שרק היום אנו מתחילים את הדיון בה - התנועות הקבוציות.

אני מקווה שזוכל להציג לפניכם תקונים בתכנון הראשון תוך שבועיים ימים.

ועתה הערה כללית לגבי שאלת הקצב האטי או הקצב המזורז ברפורמה. אני חושב שהבעיה אינה עומדת כך. מדוע? בשנה שעברה בבודאי השנה, לא תכננו אף חטיבת ביניים; כאשר בשלב התכנון לא היו מבטחים אותם מבנים הכרחיים לקיום התכנית. בזה אני כולל בראש וראשונה מעבדות, חדרי מלאכה וחדרי הקבצה. אני אומר: בשלב הביצוע לא הכל פעל לפי התכנון. לא רק זה, אלא בשעה שתכננו את הדבר, ציפינו לקשיים - ובעיקר בתחום הבנייה. נהרל זה גורם שאינו תלוי בנו. יחד עם כל תכנית של חטיבת ביניים, הוצגה מייד גם תכנית אלטרנטיבית. במלים אחרות - מה יקרה כאשר ההבטחה לא תקויים.

ואני רוצה לעמוד במיוחד על ראש-העין, מקום שזכה לפרסום ב"הד החנוך". בראש העין הוקם אחד מבנייני הקרן. אני חושב שרוב החברים יודעים מה הם מבני הקרן.

היו"ר א. כץ: אולי תבהיר במספר מלים.

מגן שר החנוך א. ידלין: זה איננו בית-ספר, זה היכל-ספר.

ש. עדיאל: קרן זו הוקמה על ידי תרומות של נדבנים מחו"ל. מבנים של הקרן הוקמו בנצרת, מגדיאל, צנו, ראש העין, אור יהודה ובעיירות פיתוח אחרות.

בראש העין הוקם בנין עצום. כאשר ניהלנו מו"מ עם קבלן הבנין - קבלן מכוונד מאד, סולל-בוטה - הונסח לנו שב-1.9.69 הבנין יושלם. נדמה לי שתאריך הגמר מופיע בחוזה. סיירנו בראש העין לפני שהוקמה החטיבה וראינו את הבנין בבנינו. וחששנו שיהיו אחורים.

לפי כל התונים שאספנו, לא היה לנו ספק שהילדים צריכים להכנס

לבנין לפני החיים, אם כי ההבטחה הייתה שיכנסו ב-1 בספטמבר. תיכנסו
דיור זמני. מהו הליך הזמני? מהו "העוול" שנעשה? הדיור הזמני
הוא שבית הספר לבנים נשארו כמות מאותו ביי"ס יסודי שבו למדו עד עכשו
6 שנים, והוא בנין יפה וטוב. הדיור הזמני לחודש ימים הוצע
שישאר בנין זה. בראש העיין קיימים שני בתי ספר נפרדים - אחד לבנים
ואחד לבנות. מספר הבנות גדל, ואלמלא הנהגנו את הרפורמה הבניין הקיים
בראש העיין לא היה מסוגל לקלוט כל הכתות. ובאופן זמני הוכנסו
שתי כתות לבנין ישרן, למבנים של המנדט. וזה היה סמוך הנחה שאחרי
החגים הילדים יוכלו להכנס למבנה החדש. אך על אף כל ההבטחות
הקבלן לא סיים את הבנין בתאריך שנקבע והילדים לא נכנסו למבנה החדש.
אחרי סיכום חדש עם הקבלן, הילדים יכנסו למבנה החדש בסוף ינואר.

בתל-אביב הובטח לנו שהמעבדות באחד

מבתי הספר שהזכיר חבר הכנסת לוי, התיינה מוכנות עם פתיחת שנת הלימודים.
אך המעבדות לא נפתחו. לסדרנו מזה מס' יום להבטיח לשנה הבאה. אף פעם
לא הייתה כל תכנית לפתוח בבית הספר החדש לשעבר את חטיבת הביניים
בלי מעבדות. אני חושב שמה שקרה יכול היה לקרות פעם. וכרגע אנו עושים
הכל כדי לסנוע השנות סקרים כאלה.

אחרת המצב התונים הציור. חבר הכנסת גולדשטיט,

כי כמנך יודע, שדבר זה לא ניתן להבטיחו. היה לנו מקרה השנה בעיר ואם
בישראל. שלא היו ספרי לימוד בגאומטריה השנה בכל בתי הספר
היסודיים. ושם יש אספקה מדויקת. האם הלימוד צריכים להגיד שלא לפתוח
את בתי הספר היסודיים? איש בודאי לא יציג זאת. (ש. לוי: יש הבדל
יסודי בין שני המקרים). אין הבדל יסודי, כי הפגור באספקת הציוד
לחטיבת הביניים בהפיגור באספקה לבתי הספר היסודיים, מקורם אחד.

חבר הכנסת גולדשטיט דיבר על עכו. אחד

ממנכי הקרן היפים ביותר הוא בעכו. אני מציע לכל מי שיכול להתפנות
שיטור לעכו ויראה היכן שוכנת חטיבת הביניים בעכו. כאשר ראינו
לפני פתיחת שנת הלימודים שכך הוא המצב, בקשנו מהמפקחים לכנס
את הסורים ולהדריך אותם בתכנית לסורים אלטרנטיבית, עד שיגיע הציוד.
הציוד למעבר בעכו לא היה מוכן. נדמה לי שהיה פגור בחודש וחדש-חדשיים.
הפפקה על הוראת הטבע נתבקש להדריך את הסורים מה יש לעשות כל זמן
שהציוד אינו קיים. ומה שקרה הוא שבמשך 2-3 חודשים המשיכו ללמד
מדעי הטבע לפי הצורה הקונבנציונאלית, כפי שלמדו בבי"ס היסודי.

היו"ר א. כץ: המסך התשובה על שאלות חברי הועדה - בישיבה
הבאה.

ברצוני להוסיף שאלה אחת: מה הן הסמכויות
של מחלקת החנוך העירונית ובתכנון ובניצוע

ובמנוי סורים?

ז. הרמן: ביחס למבנים, הייתי רוצה לדעת מה מצב
התכנון למבנים גדולים ומפוצצים, כמה
מהם אינם מנוצלים, וכמה מהם עלולים שלא להיות מנוצלים בעוד 10 שנים?

היו"ר א. כץ: הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 10.45.